

TBR 2019/11

Energietransitie en gebouwde omgeving vanuit energierechtelijk perspectief

mr. Michelle de Rijke¹

1. Inleiding

Op 11 december 2017 heeft de Minister van Economische Zaken en Klimaat (de Minister van EZK) een wetgevingsagenda voor de energietransitie (Wetgevingsagenda Energietransitie) naar de Tweede Kamer gestuurd.² De wetgevingsagenda energietransitie omvatte de volgende wetten: de Elektriciteitswet 1998, de Gaswet, de Warmtewet, de Wet windenergie op zee en de Mijnbouwwet. Doel van de wetgevingsagenda was deze wetten in overzichtelijke en samenhangende stappen gereed te maken voor de transitie naar een CO₂-arme energievoorziening waarin ook de betrouwbaarheid, betaalbaarheid en veiligheid dienden te worden geborgd. De Wetgevingsagenda Energietransitie is opgebouwd uit vier tranches. De eerste tranche is inmiddels afgerond en geïmplementeerd, op dit moment zijn de wetsvoorstellen in de tweede tranche volop in voorbereiding. Dit artikel spitst zich toe op ontwikkelingen in de energiewet- en regelgeving die verband houden met de energietransitie in de gebouwde omgeving.

2. Vervallen aansluitplicht aardgasnet

De wetgevingsoperatie begon met de Wet Voortgang energietransitie (de Wet Vet) die de basis vormde voor een belangrijke stroomversneller van de energietransitie: het verbod op aardgas in nieuwbouw.³ De Tweede Kamer heeft via een amendement op het wetsvoorstel voor de wet Vet de gasaansluitplicht voor kleingebruikers bij nieuwbouw geschrapt. Artikel 10 van de Gaswet werd zodanig gewijzigd dat de verplichting van een beheerder van een gasnet om een nieuw te bouwen bouwwerk dat in aanmerking komt voor een kleinverbruikersaansluiting aan te sluiten op het gasnet is vervallen, tenzij een college van burgemeester en wethouders het gebied waarin dit bouwwerk wordt gebouwd, hebben aangewezen als gebied waar aansluiting op het gastransportnet strikt noodzakelijk is om zwaarwegende redenen van algemeen belang, waaronder begrepen de maatschappelijke kosten en baten (“Nee, tenzij”).⁴ In een ministeriële regeling is uitgewerkt wat onder zwaarwegende redenen van algemeen belang wordt verstaan.⁵ De gemeenten die gebieden hebben aangewezen die als uitzondering toch op gas aangesloten dienen te worden moeten dit melden bij de Autoriteit Consument en Markt (de ACM). De ACM houdt hiervan een gasregister bij. Deze wetswijziging is per 1 juli

¹ Michelle de Rijke is advocaat bij Van der Feltz advocaten in Den Haag

² *Kamerstukken II 2017/18*, 30196, 566

³ Wet van 9 april 2018, *Stb.* 2018, 109 (voortgang energietransitie)

⁴ Artikel 10, zevende lid, onderdeel a van de Gaswet

⁵ Min. Reg. van 1 juli 2018, *Stcrt.* 2018, 36136

2018 in werking getreden. Sindsdien zijn aanwijzingsbesluiten voor meer dan 35 gemeenten in het gasregister geregistreerd.

In gebieden waar al een gastransportnet aanwezig is, geldt de aansluitplicht voor kleinverbruikersaansluitingen ook niet indien een college van burgemeester en wethouders het gebied hebben aangewezen als gebied waar zich een warmtenet als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Warmtewet, of een andere energie-infrastructuur bevindt of gaat bevinden die kan voorzien in de verwachte warmtebehoefte. Ook voor deze besluiten geldt een meldingsplicht bij de ACM.

3. Reikwijdte Warmtewet

Het tweede wetsvoorstel in de eerste tranche van de wetgevingsagenda energietransitie betreft de herziening van de Warmtewet.⁶ Dit wetsvoorstel was gericht op versterking van de markt voor collectieve warmtelevering. Het streven was dat een betere werking van de warmtemarkt het vertrouwen in collectieve warmte als product zou doen toenemen en daarmee de potentie van warmtelevering als alternatief voor aardgas. Met deze herziening van de Warmtewet zouden de ervaren knelpunten worden opgelost. Een structurele wijziging van de marktordening en van de tariefregulering werd pas later, in de tweede tranche van de wetgevingsoperatie beoogd (zie hierna onder *Warmtewet 2.0*).

Eén van de wijzigingen, die met deze herziening van de Warmtewet zijn ingevoerd, is dat woningcorporaties en verenigingen van eigenaren (VvE's) buiten de reikwijdte van de Warmtewet vallen. Met de invoering van de Warmtewet in 2014 werden woningcorporaties en VvE's in 2014 als warmteleveranciers aangemerkt. Dit leidde tot administratieve lasten bijvoorbeeld doordat naast de bestaande huurovereenkomsten ook warmteleveringsovereenkomsten moesten worden afgesloten. Het bracht ook mee dat deze partijen de facturen van hun energieleveranciers dienden te voldoen, terwijl zij op grond van de Warmtewet niet meer dan het maximumtarief aan hun afnemers in rekening mochten brengen. Hierdoor kon de situatie ontstaan dat corporaties en VvE's niet alle werkelijk door hen gemaakte kosten konden doorberekenen aan hun afnemers, wat kon leiden tot een gedwongen verlieslatende exploitatie. Door de herziening die per 1 juli 2019 van kracht is vallen warmteleveranciers, die tevens VvE zijn en verhuurders die warmte leveren aan hun huurders in het kader van de verhuur van woon- of bedrijfsruimte (waaronder woningcorporaties) niet langer onder de Warmtewet. Dit betekent dat de warmtelevering door corporaties en VvE's sinds deze wetswijziging onder het huurrechtregime plaats vindt en niet op basis van de Warmtewet.

Naast deze beperking van de reikwijdte van de Warmtewet vond met de herziening van de Warmtewet ook een uitbreiding plaats, naar koude. Niet alleen voor de levering van warmte, maar ook voor de levering van lage-temperatuurwarmte, aangeduid als koude, die onlosmakelijk onderdeel is van de levering van warmte, moeten maximumtarieven worden gehanteerd. De Warmtewet was van oorsprong gericht op temperaturen die bij stadsverwarming voorkomen, dat wil zeggen water van ca. 90 graden Celsius. Steeds vaker wordt water geleverd met een lage temperatuur bijvoorbeeld als onderdeel van een warmte koude opslag systeem. In de praktijk bestonden vaak grote verschillen tussen tarieven voor koude. Sinds 1 juli 2019 is het leveranciers verboden voor koude,

⁶ Wet van 4 juli 2018, *Stb.* 2018, 311 (wijzigingen naar aanleiding van de evaluatie van de Warmtewet)

die onlosmakelijk onderdeel is van de levering van warmte, hogere tarieven in rekening te brengen dan de door de ACM vastgestelde maximumtarieven. Hiermee is de bescherming van de Warmtewet voor consumenten uitgebreid.

4. Experimenten

De wetgever heeft onderkend dat door de energietransitie de inrichting van de energievoorziening gaat veranderen en dat die andere inrichting van de energievoorziening niet altijd mogelijk is onder de bepalingen van de Elektriciteitswet 1998 of de Gaswet. In de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet was daarom voorzien in de mogelijkheid een ontheffing aan te vragen voor het afwijken van bepalingen uit deze wetten.⁷

In de Wet Vet is die mogelijkheid uitgebreid tot alle actoren in de energiesector, waaronder ook de netbeheerders.⁸ De bedoeling daarvan was om in de breedste zin ervaring op te kunnen doen met de vraagstukken van de energietransitie. Bij de herziening van de Warmtewet is ook deze zogenaamde experimenteerbepaling toegevoegd.⁹ De experimenteerbepaling voorziet erin dat de Minister van EZK bij wege van experiment een ontheffing kan verlenen van het bepaalde bij of krachtens de Elektriciteitswet 1998, de Gaswet of de Warmtewet, voor zover:

- a. het een experiment betreft op het gebied van hernieuwbare energie, energiebesparing, reductie van CO₂ uitstoot of efficiënt gebruik van een net of
- b. een experiment ten doel heeft het opdoen van praktijkkennis over marktmodellen of tariefreguleringsystematieken.

Het doel van de experimenten is te onderzoeken of het afwijken van de betreffende voorschriften gunstig uitpakt voor de energietransitie en of een aanpassing of intrekking van die voorschriften wenselijk is. Met de uitbreiding van de experimenteerruimte komen niet meer -zoals onder de huidige regeling- alleen coöperaties en verenigingen in aanmerking voor een ontheffing, maar ook netbeheerders, leveranciers en elke andere rechtspersoon die voor de gegeven doelen een experiment wenst uit te voeren, ook kunnen meerdere typen aanvragers zich verenigen in een samenwerkingsverband. Elk experiment zal na afloop aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal worden voorgelegd en worden vergezeld van een standpunt over de voortzetting, anders dan als experiment.

Voor gas en elektriciteit wordt de experimenteerruimte nader geregeld in het Besluit experimenten Elektriciteitswet 1998 en Gaswet,¹⁰ voor warmte wordt dit uitgewerkt in het Warmtebesluit.¹¹ De praktijk op basis van de huidige experimenteerregeling laat zien dat de regeling een opening biedt voor kleinschalige innovatieve projecten. Een

⁷ Artikel 7a van de Elektriciteitswet 1998 & artikel 1i van de Gaswet. Deze artikelen vormden de basis voor het Besluit van 28 februari 2015, *Stb.* 2015, 99 (Besluit experimenten decentrale duurzame elektriciteitsopwekking).

⁸ Artikelen V & XIII van de wet van 9 april 2018, *Stb.* 2018, 109 (voortgang energietransitie)

⁹ Het nieuwe art. 1b van de herziene Warmtewet zal een grondslag gaan bieden om met bepalingen in de Warmtewet te experimenteren.

¹⁰ Dit Besluit is nog niet in werking getreden, op 26 april 2019 is door de minister van EZK een ontwerpbesluit aan beide Kamers gestuurd. Zie: *Kamerstukken II 2018/19*, 34627, 48.

¹¹ De inwerkingtreding van het nieuwe artikel 1b van de herziene Warmtewet is uitgesteld totdat bij AMvB regels zijn gesteld omtrent de voorwaarden waaronder met de Warmtewet geëxperimenteerd mag worden. Zie: Nota van Toelichting bij het Besluit van 26 maart 2019, *Stb.* 2019, 134, p. 3 (wijzigingen naar aanleiding van de evaluatie van de Warmtewet).

voorbeeld daarvan is de verlening van een ontheffing voor een project ter realisatie van 115 appartementen in een voormalig schoolcomplex, waarbij onder meer gebruik wordt gemaakt van zonnepanelen, een energiemanagementsysteem, waarmee bewoners elektriciteit gebruikende apparaten automatisch kunnen laten aanzetten op basis van aanwezige zonnestroom, en een systeem van tariefdifferentiatie voor elektriciteit zodat bewoners hun gebruik kunnen afstemmen op de tarieven.¹²

5. Vergunningen voor de winning van aardwarmte

De tweede tranche van de wetgevingsagenda energietransitie omvat een wijziging van de Wet wind op zee, maar omdat dit geen directe relevantie heeft voor de gebouwde omgeving, blijft dit wetsvoorstel in dit artikel buiten beschouwing. Een volgend wetsvoorstel uit de tweede tranche dat wel raakt aan de gebouwde omgeving is de wijziging van de Mijnbouwwet. Deze beoogde wijziging betreft het vergunningenregime voor de winning van aardwarmte. Deze vorm van winning van aardwarmte wordt toegepast in de glastuinbouw en in de gebouwde omgeving. Aardwarmte heeft de potentie om een belangrijke rol te spelen in de verduurzaming van de warmtevoorziening. Zie voor een uitgebreide beschouwing over geothermie de bijdrage van Dieperink en Jacobs elders in dit nummer (*TBR 2019/XX*). Hier wordt volstaan met enkele aspecten.

Het vergunningstelsel voor de opsporing en winning van aardwarmte zoals dat nu nog in de Mijnbouwwet is geregeld volgt grotendeels het regime voor vergunningverlening voor de winning van delfstoffen (vooral aardgas en zout). In 2019 heeft een internetconsultatie plaats gevonden voor een wijziging van de Mijnbouwwet die erin voorziet dat voor aardwarmte de koppeling met het vergunningenregime voor delfstoffen wordt losgelaten.

Het consultatievoorstel gaat uit van een systematiek waarbij een potentiële operator eerst een zoekgebied aanvraagt, op grond waarvan hij nader onderzoek kan doen naar de ondergrond, die wordt gevolgd door de aanvraag van een startvergunning aardwarmte om te kunnen starten met boren, testen en de eerste periode van winning. Na afloop van de looptijd van de startvergunning is een vervolgv vergunning nodig om verder te gaan met het winnen van aardwarmte. De doorlooptijd voor het verkrijgen van een winningsvergunning wordt hiermee bekort. Daarnaast zijn voor de winning van aardwarmte de gebruikelijke omgevingsrechtelijke toestemmingen nodig zoals, afhankelijk van de beoogde locatie, een omgevingsvergunning (voor bijvoorbeeld het bouwen, planologisch strijdig gebruik) of een vergunning of ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming (voor bijvoorbeeld de effecten op Natura 2000-gebieden). De omgevingsvergunning ziet op de effecten op het milieu die boven de grond kunnen ontstaan. De toestemmingen op grond van de Mijnbouwwet zien op milieueffecten die ontstaan in de ondergrond. Het consultatievoorstel wijzigt alleen het vergunningenregime in de Mijnbouwwet en dus niet de omgevingsrechtelijke toestemmingen.

Wat opvalt aan het voorgestelde vergunningstelsel is dat de verdeling van vergunningen (nog steeds) aanvraag-gedreven is en dat de regie in het gebruikelijke spoor van de Mijnbouwwet bij de minister van EZK wordt gelegd. Gelet op de historie en het nationale belang van de energievoorziening is dat logisch. Aan de andere kant kan deze

¹² Gerefereerd wordt aan de realisatie van het Collegepark Zwijssen in Veghel. Zie: www.collegeparkzwijssen.nl

wijze van vergunningverlening wel spanning oproepen met de afspraken die decentrale overheden met de regionale energie strategieën (RES) ontwikkelen, waarin keuzes worden gemaakt voor onder meer de warmtetransitie in de gebouwde omgeving. Dat geldt tevens voor de transitievisies warmte van gemeenten, waarin het tijdpad voor de verduurzaming per wijk wordt bepaald en warmtevraag - en aanbod op elkaar worden afgestemd. Daarnaast zullen provincies en gemeenten ingevolge de Omgevingswet in hun omgevingsvisies keuzes maken over de wijze waarop de energietransitie in de fysieke leefomgeving van hun gemeente of provincie zal worden gerealiseerd. De vergunningverlening voor de winning van aardwarmte door de minister van EZK zal niet vanzelfsprekend op deze strategieën en visies aansluiten. Of voor een gebied een aardwarmtevergunning wordt verleend, wordt immers in de eerste plaats bepaald door de omstandigheid dat een aanvraag wordt ingediend. Weliswaar hebben de relevante provincie(s) en gemeente(n) de bevoegdheid om binnen 6 weken een advies te geven over een aanvraag, maar dat lijkt geen adequaat instrument om de inpassing van het aardwarmteproject in lokale plannen te garanderen en al helemaal niet om aan lokale keuzes voor een andere bron voor de warmtevoorziening voorrang te kunnen geven. Aldus zou het kunnen voorkomen dat de verlening van een vergunning voor de winning van aardwarmte door de minister van EZK, de lokale plannen in de betreffende regio doorkruist. Dit is een aandachtspunt voor het wetsvoorstel voor de wijziging van de Mijnbouwwet.

6. Uitgangspunten Warmtewet 2.0

De minister van EZK heeft op 13 februari 2019 de Tweede Kamer geïnformeerd over de voortgang van het wetsvoorstel voor de Warmtewet 2.0.¹³ Hij heeft daarin het voornemen geuit om de besluitvorming over en investeringen in de aanleg en exploitatie van warmtenetten te faciliteren door de benodigde rollen en verantwoordelijkheden van publieke en private partijen nader te duiden in de Warmtewet. Ook wilde hij onderzoeken in hoeverre de minimale randvoorwaarden om de publieke belangen (betrouwbaarheid, betaalbaarheid en duurzaamheid) te realiseren bij collectieve warmtelevering aangescherpt moeten worden. De minister van EZK onderscheidt in het wetstraject Warmtewet 2.0 drie hoofdthema's: *marktordening*, *tariefregulering* en *verduurzaming*.

Marktordening

Voor marktordening benoemde de minister de volgende uitgangspunten:

- 1) De marktordening moet aansluiten bij de technische en economische kenmerken van de markt en bijdragen aan efficiënte marktuitskomsten.**

Voorbeelden van zulke kenmerken zijn het gegeven dat bij warmte de bron zich in de nabijheid van het warmtenet moet bevinden alsook van de eindafnemers omdat anders dan bij gas, warmte zich niet over lange afstanden laat transporteren. Ook ontbreekt voor warmte een handelsmarkt zoals die voor gas en elektriciteit wel bestaat en bestaat voor afnemers van warmte geen vrijheid om een leverancier te kiezen zoals dat voor gas en elektriciteit met de liberalisering van de gas- en elektriciteitsmarkt is geïntroduceerd.

¹³ Kamerstukken II 2018/19, 30196, 616

2) Gelet op de diversiteit aan potentiële warmtebronnen en -systemen moet er voldoende ruimte zijn voor lokaal maatwerk.

Bij diversiteit van warmtebronnen- en systemen valt te denken aan een warmte koude opslagsysteem dat wordt aangelegd om een wijk met gebruikmaking van het grondwater van warmte en koude te voorzien versus een stadsverwarmingssysteem waarbij restwarmte van elektriciteitscentrales de bron vormt.

3) Gemeenten en Rijk moeten nu en in de toekomst over voldoende sturingsmogelijkheden beschikken om de realisatie van publieke belangen te kunnen borgen.

Een sturingsinstrument waaraan behoefte zou kunnen bestaan is een bevoegdheid voor de gemeente om te bewerkstelligen dat bestaande bouw met gasaansluitingen wordt aangesloten op het warmtenet. Het is de vraag of de bestaande bevoegdheid tot wijziging van het omgevingsplan daarvoor toereikend is of dat hiervoor bijvoorbeeld een bevoegdheid tot het afsluiten van afnemers van het gasnet in het leven moet worden geroepen.¹⁴

Een belangrijk onderdeel van de marktordening voor warmte vormt de regulering van de essentiële infrastructuur: de warmtenetten. Vanwege de verscheidenheid aan warmtenetten wordt voor de regulering een onderscheid aangebracht in *grote regionale transportnetten, middelgrote lokale distributienetten* en *kleinschalige warmtesystemen*.

Een voorbeeld van een groot regionaal transportnet is het beoogde warmtetransportnet Zuid-Holland: transportinfrastructuur voor warmte vanuit de haven van Rotterdam naar Den Haag, met een aftakking bij Delft voor warmtelevering aan de glastuinbouw (Leiding door het Midden). De minister van EZK heeft aangekondigd dat Gasunie de opdracht krijgt om de eerste fase van deze transportinfrastructuur verder te ontwikkelen. De uitgangspunten van deze taak zullen in de Warmtewet 2.0 worden vastgelegd.¹⁵

De minister vermeldt daarbij niet op welke wijze de regionale warmtetransportbeheerder wordt geselecteerd. Het lijkt erop dat de aanwijzing van de warmtetransportnetbeheerder in dit geval het resultaat is van onderling overleg in de regio, maar het valt niet uit te sluiten dat meerdere (commerciële) partijen zouden willen opteren voor een dergelijke aanwijzing. Dit roept de vraag op of een aanwijzing van een regionale warmtetransportnetbeheerder dient te berusten op een transparant selectieproces met objectieve selectiecriteria of dat juist goede redenen bestaan voor een andere benadering, hetgeen toelichting behoeft in het wetsvoorstel voor de Warmtewet 1.0.

Voor de lokale warmtedistributiesystemen geldt dat zij tot stand komen in het kader van de Wijkgerichte aanpak die gemeenten moeten ontwikkelen op grond van het Klimaatakkoord. De gemeenten beslissen in overleg met bewoners, netbeheerders, woningcorporaties en andere stakeholders welke wijken wanneer worden aangesloten

¹⁴ De minister van EZK heeft de Tweede Kamer toegezegd dat zij dit najaar wordt geïnformeerd door de minister van Binnenlandse Zaken welke bevoegdheden voor gemeenten, en bijbehorende waarborgen voor de consument en gebouweigenaar nodig zijn in het kader van de Wijkgerichte aanpak en welke wetgeving hiervoor zo nodig moet worden aangepast *Kamerstukken II 2019/20, 32813, 394*

¹⁵ *Kamerstukken II 2018/19, 30196;32813, nr. 676, p. 2*

op een warmtenet. Vervolgens zullen de gemeenten een warmtebedrijf selecteren op basis van een transparante procedure, waaraan zowel publieke als private partijen zullen mogen deelnemen. De minister van EZK heeft in dit verband overwogen of bij de marktordening van warmtenetten een parallel moest worden getrokken met de marktordening van de elektriciteits- en gasmarkt. Daar is ervoor gekozen om de productie, handel en levering van de energiedrager te splitsen van netbeheer ter bevordering van de concurrentie tussen verschillende producenten en leveranciers. Op basis van bevindingen van diverse onderzoeksbureau's en eigen analyses van het ministerie van EZK heeft de minister van EZK echter geconcludeerd dat, zolang de structurele economische en technische kenmerken van de warmtemarkt ongewijzigd blijven, het aanbrenge van een generieke wettelijk verplichte splitsing tussen de productie en levering van warmte enerzijds en het warmtetransport en netbeheer anderzijds, niet bijdraagt aan het verbeteren van de betaalbaarheid, duurzaamheid en leveringszekerheid.¹⁶ Daarbij is wel de kanttekening geplaatst dat dit bij (toekomstige) regionale transportnetten anders kan uitpakken.¹⁷

Voor kleine warmtesystemen zal waarschijnlijk een afzonderlijke regeling gaan gelden om disproportioneel hoge administratieve lasten te vermijden.

Tariefregulering

De tarieven voor kleinverbruikers van warmte via warmtenetten worden in de Warmtewet gemaximeerd op basis van de gasreferentie. Dit berust op het uitgangspunt dat afnemers van collectieve warmte niet meer mogen betalen dan afnemers die hun warmte betrekken via gasnetten (Niet Meer Dan Anders principe). De gasreferentie kent dus geen directe relatie met de kosten van warmtebedrijven en introduceert risico's. Bovendien raakt de gasreferentie achterhaald met de uitfasering van de gaswinning uit het Groningen gasveld en het vervallen van de gasaansluitplicht voor netbeheerders (zie hierboven onder *Vervallen aansluitplicht gasnetten*). Het wetsvoorstel voor de Warmtewet 2.0 zal een passend alternatief moeten bevatten voor de gasreferentie waarbij rekening moet worden gehouden met het natuurlijke monopolie van het warmtebedrijf. Logische uitgangspunten voor de tariefregulering onder de geschetste omstandigheden zijn dat de warmtetarieven (voortaan wel) op de werkelijke kosten zijn gebaseerd, dat de tarieven transparant zijn en dat warmtebedrijven redelijkerwijs in staat moeten zijn om de (efficiënte) kosten die gepaard gaan met de aansluitingen op de warmtenetten terug te verdienen. Daarbij valt te denken aan een vorm van maatstafregulering waarbij de ACM maximumtarieven vaststelt door gebruik te maken van een maatstaf die bijvoorbeeld is gebaseerd op een gemiddelde van alle efficiënte kosten van een representatieve groep warmtebedrijven. Het verdient aanbeveling de keuze voor de methode van regulering in nauw overleg met de warmtebedrijven tot stand te laten komen. De ervaring met de maatstafregulering voor netbeheerders in de elektriciteits- en gasmarkt heeft geleerd dat verschillen van opvatting over de gekozen reguleringsmethode tot veel en langdurige juridische procedures kunnen leiden.

Verduurzaming

De uitrol van warmtenetten leidt alleen tot CO₂-reductie in de gebouwde omgeving als voldoende duurzame bronnen beschikbaar zijn en op de warmtenetten worden

¹⁶ Het betreft onder meer onderzoek van SEO Economisch Onderzoek, "Belang bij splitsing in de warmtemarkt", 2018, ISBN 978-90-6733-952-0

¹⁷ *Kamerstukken II* 2018/19, 30196, 616, p.3

aangesloten. In de Warmtewet 2.0 zullen dan ook maatregelen worden opgenomen om verduurzaming van de warmtenetten te bevorderen. Daarbij zal de vraag moeten worden beantwoord of hier een taak ligt voor de gemeente en/of het warmtebedrijf of de (regionale) netbeheerder.

7. Slot

Sinds de presentatie door de Minister van EZK van de Wetgevingsagenda Energietransitie in 2017 is met de totstandkoming van het Klimaatakkoord het besef gegroeid dat de wijzigingen van de energiewetgeving deel uitmaken van een groter pakket aan wet- en regelgeving, dat nodig is voor de uitvoering van de afspraken die in het Klimaatakkoord zijn gemaakt. De Minister van EZK heeft op 17 september 2019 mede namens de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat en de staatssecretaris van Financiën aan de Tweede Kamer het Wetgevingsoverzicht Klimaatakkoord gestuurd.¹⁸ In dit overzicht staan alle gerelateerde wetswijzigingen en wijzigingen in regelgeving die naar verwachting binnen deze kabinetsperiode naar de Tweede Kamer worden gestuurd. De betrokkenheid van de diverse departementen illustreert dat wat begon als een energietransitie die moest worden ondersteund met een wetgevingsoperatie van energiewetten is uitgegroeid tot een veel bredere klimaattransitie die zich onder de vlag van het Klimaatakkoord in een groot aantal sectoren voltrekt en nog moet gaan voltrekken waaronder die van de gebouwde omgeving.

Bij de presentatie van het Wetgevingsoverzicht Klimaatakkoord op 17 september 2019 heeft de minister van EZK ook toegezegd de Tweede Kamer binnenkort te informeren over de hoofdlijnen van de Warmtewet 2.0. Bij afronding van dit artikel was deze brief nog niet voorhanden.

Tot slot verdient vermelding dat op dit moment wordt gewerkt aan de Energiewet, waarin de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet worden herzien en samengevoegd en die tevens tot doel heeft de energietransitie optimaal te ondersteunen. Daaronder vallen onder andere een aantal afspraken uit het Klimaatakkoord, aansluiting voor hernieuwbaar op land, netuitbreiding en data uitwisseling. Het Wetgevingsoverzicht Klimaatakkoord vermeldt dat de consultatie van het wetsvoorstel voor de Energiewet eind 2019 wordt voorzien en de inwerkingtreding in 2021.

¹⁸ Kamerstukken II 2019/20, 32813, 394